

Sygn. akt **IC 40/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2017 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Alicja Fronczyk

Protokolant: sekr. sąd. Piotr Brodowski

po rozpoznaniu w dniu 05 maja 2017 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Stowarzyszenia (...) z siedzibą w G.**

przeciwko **Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego**

o zapłatę

I. zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na rzecz (...) Stowarzyszenia (...) z siedzibą w G. kwotę 43 505,13 zł. (czterdzieści trzy tysiące pięćset pięć złotych trzynaście groszy) z odsetkami ustawowymi od dnia 04 sierpnia 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie oddala powództwo;

III. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na rzecz (...) Stowarzyszenia (...) z siedzibą w G. kwotę 2 000 zł. (dwa tysiące) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 40/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 4 stycznia 2017 roku (...) Stowarzyszenie (...) z siedzibą w G. domagał się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, a w nim zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego kwoty 79 982,97 zł z ustawowymi odsetkami, w tym odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 24 304,02 zł od dnia 1 stycznia 2016 roku, od kwoty 25 461,18 zł od dnia 1 stycznia 2016 roku, od kwoty 30 217,77 zł od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu wraz z wyodrębnionymi kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa tytułem zaniżonej dotacji dla szkoły artystycznej prowadzonej przez powoda pod nazwą G. (...) Szkoła (...) stopnia w G. w latach 2005 – 2007 (k. 4-154).

Wobec braku podstaw do wydania nakazu zapłaty Przewodniczący zarządził doręczenie pozwanemu odpisu pozwu wraz z załącznikami mocą zarządzenia z dnia 11 stycznia 2017 roku (k. 162).

W odpowiedzi na pozew z dnia 14 lutego 2017 roku pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wniósł o odrzucenie pozwu, a w przypadku nieuwzględnienia wniosku o odrzucenie pozwu, oddalenie powództwa w całości z zasądzeniem kosztów procesu, w tym na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego (k. 167 – 176).

W uzasadnieniu swego stanowiska procesowego pozwany zakwestionował dopuszczalność drogi sądowej, albowiem czynność Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w zakresie obliczenia wysokości dotacji i jej wypłacenia na rzecz niepublicznej szkoły artystycznej jest czynnością z zakresu administracji publicznej podlegającą kontroli sądów administracyjnych. Na wypadek nieuwzględnienia zgłoszonego zarzutu niedopuszczalności drogi sądowej pozwany zakwestionował powództwo co do zasady i wysokości, w szczególności zanegował oznaczoną przez powoda liczbę uczniów uczęszczających w latach 2005-2007 do prowadzonej przez powoda szkoły. Nadto pozwany podniósł, że powód nie wykazał, że przyznana w rzekomo zaniżonej wysokości kwota dotacji została przez niego wykorzystana w pełnym zakresie. Skarb Państwa podniósł również zarzut przedawnienia roszczenia majątkowego powoda w całości – jako roszczenia okresowego (k. 171).

W replice na odpowiedź na pozew powód (...) Stowarzyszenie (...) z siedzibą w G. wskazał, że w pozwie w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości udowodnił fakt zaniżania dotacji przez pozwanego, jak i prawo do dochodzenia z tego tytułu roszczenia. Wskazał, że zarzut niedopuszczalności drogi sądowej jest bezpodstawny z uwagi na fakt, że przyznanie ex lege dotacji, o której mowa, kreuje pomiędzy udzielającym dotacji a jej beneficjentem stosunek prawny o cechach zbliżonych do zobowiązania w rozumieniu art. 353 §1 k.c. Odnosząc się do zarzutu pozwanego dotyczącego przedawnienia powód podniósł, że zarzut ten nie znajduje odzwierciedlenia w przepisach obowiązującego prawa i wskazał, że w tym przypadku zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego dotyczące stosunków pozagospodarczych, nadto podał, że dotacja jest świadczeniem rocznym, a nie miesięcznym, więc roszczenie za 2005 rok nie jest przedawnione z uwagi na złożenie w dniu 4 sierpnia 2015 roku zawezwania do próby ugodowej. Powód podtrzymał również w całości liczbę uczniów zgłoszonych w pozwie, a także wskazał, że skoro pozwany uznał prawo powoda do otrzymywania dotacji i wypłacał ją, to dysponował pełną i szczegółową wiedzą w zakresie liczby uczniów, na których ją wypłacał. Powód wskazał wreszcie, że zarzut konieczności uzasadniania żądania wypłacenia należnej kwoty z tytułu zaniżonej dotacji, poprzez udowodnienie jej spożytkowania w całości czy też spożytkowania w całości kwot dotacji otrzymanych w latach 2005-2007 jest chybiony, ponieważ przedmiotem sporu w tym postępowaniu jest wyłącznie kwestia zaniżenia dotacji w przeliczeniu na jednego ucznia i wynikającego z tego tytułu roszczenia (k. 180-196).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Powód (...) Stowarzyszenie (...) z siedzibą w G. prowadzi niepubliczną szkołę artystyczną pn. G. (...) Szkoła (...) -go stopnia w G. (okoliczność niesporna; **dowód:** zaświadczenie k. 21). Decyzją z dnia 15 grudnia 1992 roku Minister Kultury i Sztuki nadał szkole powoda uprawnienia szkoły publicznej (okoliczność niesporna; **dowód:** decyzja k. 22).

W latach 2005-2007 powód złożył za każdym razem w terminie do 30 września danego roku wnioski o przyznanie szkole dotacji i od 1 stycznia 2005 roku do dnia 31 grudnia 2007 roku otrzymał z tego tytułu kwotę 114 279 zł (niesporne).

W roku 2005 powód zgłosił łącznie 235 uczniów (**dowód:** wnioski za 2005 rok k. 48-52). Kwota dotacji przypadającej na jednego ucznia w tym roku wynosiła 262,82 zł (okoliczność niesporna). Suma dotacji wyniosła zatem 61 762,70 zł (262,82 zł x zgłoszone 235 osób). Za ten rok powód otrzymał dotację w kwocie 44 292 zł. Nie otrzymał dotacji w kwocie 17 470,70 zł (61 762,70-44 292).

W 2006 roku powód zgłosił łącznie 125 uczniów jako osoby uprawnione do dotacji (**dowód:** wnioski za 2006 rok k. 60-70). Kwota dotacji przypadającej na jednego ucznia w tym roku wynosiła 279,01 zł (okoliczność niesporna). Suma dotacji wyniosła zatem 34 876,25 zł (279,01 zł x zgłoszone 125 osób). Za ten rok powód otrzymał dotację w kwocie 35 363 zł.

W 2007 roku powód zgłosił łącznie 203 uczniów (**dowód:** wnioski za 2006 rok k. 71-76). Kwota dotacji przypadającej na jednego ucznia w tym roku wyniosła 298,81 zł (okoliczność niesporna). Suma dotacji wyniosła zatem 60 658,43 zł (298,81 zł x zgłoszone 203 osoby). Za ten rok powód otrzymał dotację w kwocie 34 624 zł. Nie otrzymał dotacji w kwocie 26 034,43 zł.

Łącznie powód nie otrzymał kwoty 43 505, 13 zł tytułem dotacji za lata 2005-2007 (17 470,70+26 034,43).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody z dokumentów, którym przydał walor wiarygodności.

W oparciu o pisma kierowane do Centrum (...) Sąd ustalił rzeczywistą liczbę uczniów uprawnionych w kolejnych latach do otrzymania dotacji, przy czym w pozwie powód zgłosił do rozliczenia większą liczbę osób niż wynika to z tych dokumentów. Do wyliczeń dotacji Sąd przyjął zatem te niższe wartości, gdyż nie dysponował żadnym innym dowodem, a z tych pisma wynikała niższa niż ujęta przez powoda w pozwie. Sąd nie mógł oprzeć się na twierdzeniu strony o wyższej liczbie uczniów, skoro pozwany kwestionował tę okoliczność. Powoływanie się przez powoda na to, że pozwany dysponował dokumentami i danymi pozwalającymi na wyliczenie należnej dotacji, skoro ją wypłacał, nie jest wystarczające. Proces cywilny rządzi się swoimi prawami, a wśród nich jest prawo pozwanego negocjowania twierdzeń strony nawet w przypadku, gdy przed procesem pewna okoliczność nie była sporna. W tej sytuacji obowiązkiem procesowym powoda wynikającym z treści art. 6 k.c. jest dowiedzenie liczby uczniów, na których przysługiwała mu dotacja. Powód podolał jedynie częściowo temu obowiązkowi, skoro przedstawił tylko pisma kierowane do (...), a z tych pism wynikały inne dane niż wskazywane w uzasadnieniu pozwu.

Kwota dotacji wypłaconej na jednego ucznia nie była pomiędzy stronami sporna, co wynika ze zgodnych twierdzeń stron zawartych w pozwie i odpowiedzi na pozew. Pozwany nie udowodnił, aby wypłacił inną kwotę, dlatego Sąd przyjął twierdzenie powoda za odzwierciedlające stan rzeczywisty.

Wysokość należnej dotacji Sąd ustalił w oparciu o dowód z informacji uzyskanej przez powoda w trybie dostępu do informacji publicznej.

Data złożenia każdego wniosku o dotację na kolejne lata 2005-2007 wynikała z tych dokumentów, a wobec niespornej okoliczności dokonania wypłaty dotacji za każdy rok przez Ministra Kultury na rzecz powoda uznać należy, że fakt ten nie wymaga dalszego dowodzenia.

Na rozprawie w dniu 5 maja 2017 roku Sąd odmówił odrzucenia pozwu wydając w tej kwestii odrębne orzeczenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest uzasadnione, choć nie w całości.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowią przepisy ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz. U. z 2004 roku, nr 256, poz. 2572 ze zm.) obowiązujące w latach objętych żądaniem, czyli styczeń 2005 – grudzień 2007.

Zgodnie z treścią art. 90 ust. 4a przywołanej ustawy niepubliczne szkoły artystyczne o uprawnieniach szkół publicznych otrzymują dotacje z budżetu państwa. Ust. 4b cytowanego przepisu stanowi, że dotacje dla niepublicznych szkół artystycznych o uprawnieniach szkół publicznych, w których realizowany jest obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, przysługują na każdego ucznia w wysokości nie niższej niż kwota wydatków bieżących ustalonych dla szkół tego samego typu prowadzonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na jednego ucznia, pod warunkiem że osoba prowadząca niepubliczną szkołę poda ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego planowaną liczbę uczniów, nie później niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielania dotacji. W myśl ust. 4c tego przepisu dotacje dla niepublicznych szkół artystycznych o uprawnieniach szkół publicznych, niewymienionych w ust. 4b, przysługują na każdego ucznia w wysokości nie niższej niż 50 % wydatków bieżących ustalonych dla szkół tego samego typu prowadzonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na jednego ucznia, pod warunkiem że osoba prowadząca niepubliczną szkołę poda ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego planowaną liczbę uczniów, nie później niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielania dotacji.

W związku z powyższym Sąd uznał, że pozwany Skarb Państwa jest zobowiązany do wypłaty dotacji na rzecz powoda za lata 2005-2007 we właściwej wysokości.

Dokonując oceny zasadności zgłoszonego przez (...) Stowarzyszenie (...) żądania przez pryzmat wskazanego przepisu art. 90 ustawy o systemie oświaty uznać należy, że warunkiem udzielenia dotacji jest dokonanie przez osobę prowadzącą niepubliczną szkołę artystyczną o uprawnieniach szkoły publicznej zgłoszenia przed 30 dniem września roku poprzedzającego rok udzielania dotacji, informacji o planowanej liczbie uczniów. Z punktu widzenia treści tego przepisu ustawodawca nie zawarł żadnych innych wymogów stanowiących warunek udzielenia dotacji. Oznacza to, że wszelkie zarzuty pozwanego dotyczące niewykorzystania czy niewłaściwego wykorzystania udzielonej dotacji nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu o wypłatę uzupełnionej dotacji.

Niezaprzeczalnie powód jest osobą prowadzącą niepubliczną szkołę artystyczną o uprawnieniach szkoły publicznej od 1992 roku, a zatem również w okresie objętym pozwem. Wynika to ze złożonego zaświadczenia i decyzji (k. 21; 22), a ponadto z faktu, iż pozwany udzielił powodowi dotacji za lata 2005-2007. Pozwany uznawał zatem, że powód spełnia kryteria formalne do udzielenia mu dotacji, o której mowa w art. 90 ust. 4a ustawy o systemie oświaty. Ponadto, bezsprzecznie pozwany dokonywał na rzecz powoda wypłat za lata 2005-2007, co jest dla Sądu dodatkowym argumentem za przyjęciem spełnienia przez powoda warunków ustawy do uzyskania dotacji.

W ocenie Sądu należało zatem w sporze ustalić, czy rzeczywiście doszło do zaniżenia wypłaty dotacji na rzecz powoda w latach 2005-2007. Sąd przyjął, że w latach 2005-2007 doszło do wypłaty dotacji w zaniżonej wysokości na rzecz powoda, ponieważ z wyliczeń przedstawionych przez powoda oraz z informacji publicznej uzyskanej w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej wynika, że wysokość dotacji za poszczególne lata w przeliczeniu na jednego ucznia w niepublicznej szkole artystycznej, takiej jaką prowadzi powód wynosi 262,82 zł za 2005 rok, 279,01 zł za 2006 rok, 298,81 zł za 2007 rok. Wysokość tak ustalona nie była przedmiotem sporu, a ponadto zdaniem Sądu wynikała z dowodów z dokumentów, których prawdziwości nie sposób zanegować.

W ocenie Sądu dokonana przez pozwanego w 2005 roku wypłata kwoty 44 292 zł nie była całościowa, ponieważ powód zgłosił w tym roku łącznie 235 uczniów uprawnionych do otrzymania dotacji. Właściwa wysokość dotacji winna zatem stanowić iloczyn tej liczby 235 oraz stawki 262,82 zł, czyli 61 762,70 zł.

W 2006 roku powód zgłosił w dołączonych do pozwu wnioskach 125 uczniów. Kwota dotacji w przeliczeniu na jednego ucznia wynosiła wówczas 279,01 zł, zatem kwota dotacji przypadająca za ten rok wynosiła 34 876,25 zł. Powód za ten rok otrzymał kwotę 35 363 zł, zatem kwota ta przekraczała minimalną kwotę dotacji określoną przepisami, co oznacza, że powództwo w tej części jest niezasadne.

W 2007 roku powód zgłosił pozwanemu 203 uczniów przy stawce 298,81 zł za jednego ucznia, co daje kwotę 60 658,43 zł. Tymczasem pozwany wypłacił powodowi dotację w kwocie 34 625 zł, a zatem mniej o 26 034,43 zł.

Łącznie pozwany zaniżył dotację o kwotę 43 505,13 zł. W takim zakresie żądanie jest uzasadnione i dlatego Sąd orzekł jak w pkt. I sentencji. W pozostałym zakresie obejmującym liczbę uczniów podaną w pozwie, która nie znalazła potwierdzenia w dowodach z dokumentów złożonych przez strony powództwo jako bezzasadne zostało oddalone (pkt II wyroku).

Analizując żądanie powoda Sąd ocenił zarzuty podniesione przez pozwanego.

W zakresie zarzutu przedawnienia roszczenia za cały okres 2005-2007 Sąd uznał, że jest on chybiony.

Dotacje dla niepublicznych szkół artystycznych o uprawnieniach szkół publicznych, przewidziane w art. 90 ust. 4c ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty nie mają w ocenie Sądu charakteru świadczeń okresowych w rozumieniu art. 118 k.c. Dotacje takie są świadczeniami jednorazowymi, ponieważ ich wysokość jest określona bez odwoływania się do elementu czasu. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że zgodnie z art. 90 ust. 4e tej ustawy dotacje są przekazywane na rachunek szkoły w 12 częściach w terminie do ostatniego dnia każdego miesiąca, gdyż jest to tylko

określenie sposobu spełnienia świadczenia jednorazowego. Takie stanowisko zaprezentował Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 maja 2014 r. (IV CSK 531/13, OSNC 2015/4/49), a Sąd meriti w całości je podziela.

Co do zarzutu niewykazania planowanej liczby uczniów, to poza tym, co wyżej wskazano, dodać jedynie należy, że zarzut ten stanowi nadużycie prawa podmiotowego (art. 5 k.c.), skoro pozwany dokonywał wypłaty dotacji w latach 2005-2008 opierając się na nie kwestionowanej wówczas, a wskazywanej przez powoda planowanej liczby uczniów w danym roku.

Z podanych powodów orzeczono jak w sentencji.

O odsetkach ustawowych, w tym za opóźnienie od należności głównej orzeczono na podstawie art. 90 ust. 4e ustawy o systemie oświaty w związku z art. 481 § 1 k.c., przy czym z uwagi na zmianę treści art. 481 § 2 k.c. dokonaną ustawą z dnia października 2015 roku o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 rok, poz. 1830) określono, że powodowi należą się od 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty odsetki ustawowe za opóźnienie. Powództwo o należności uboczne w zakresie terminu wymagalności roszczenia jest w ocenie Sądu uzasadnione treścią przywołanego przepisu art. 90 ust. 4e ustawy o systemie oświaty stanowiącego, że dotacje, o których mowa w ust. 4a-4c, są przekazywane w 12 częściach w terminie do ostatniego dnia każdego miesiąca.

W ocenie Sądu roszczenie o należność uboczną przedawniło się za okres od zgłoszenia żądania do 4 sierpnia 2012 roku, czyli na 3 lata przed złożeniem wniosku o zawezwanie do próby ugodowej, co miało miejsce 04 sierpnia 2015 roku, ponieważ tego rodzaju świadczenie przedawnia się w terminie trzyletnim. Niezależnie od tego bowiem, czy obowiązek zapłaty odsetek wynika z ustawy (odsetki ustawowe), czy z czynności prawnej (odsetki umowne), mają one charakter świadczenia okresowego. Sposób obliczania odsetek, polegający na pomnożeniu ich stopy przez okresu czasu za jaki się należą, nadaje im zawsze charakter świadczenia okresowego, nawet jeśli płatne są jednorazowo. Jako świadczenie okresowe odsetki ulegają przedawnieniu w okresie lat trzech. Zatem powództwo o należność odsetkową zostało oddalone za okres poprzedzający 04 sierpnia 2012 roku. Zawezwanie do próby ugodowej spowodowało przerwę biegu terminu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.) nie tylko roszczenia głównego (za 2005 rok), ale i odsetkowego, z tym, że w tym przypadku za trzy lata wstecz.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 zdanie drugie i 108 § 1 k.p.c. W myśl pierwszego z przywołanych przepisów, w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Powód wygrał sprawę w 54% czyli w prawie w połowie, co uzasadnia zastosowanie stosunkowego rozliczenia kosztów. Koszty zastępstwa wzajemnie się zredukowały, zaś poniesioną przez powoda opłatę sądową w kwocie 4 000 zł. należało rozliczyć po połowie. Dlatego też Sąd zobowiązał stronę pozwaną do zwrotu powodowi kwoty 2 000 zł. (pkt III wyroku).